

Súd: Okresný súd Martin
Spisová značka: 20P/243/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5713209695
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 08. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Eva Marčeková
ECLI: ECLI:SK:OSMT:2014:5713209695.9

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Martin sudkyňou Mgr. Evou Marčekovou vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa

R. N., nar.X.XX.XXXX

zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, dieťa rodičov, alebo jej matky C. N., B. V., nar.X.X.XXXX, zomr.XX.X.XXXX, posledne bytom G. XXXX/X, N. a nebohého otca Q. A. X. N., nar.XX.XX.XXXX, zomr.XX.X.XXXX, posledne bytom E. Č. XXX, maloletá v náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky, starej matky N. W. N., bytom I. N. XXX/XX, N., v súčasnosti umiestnená v Detskom domove Y. v konaní o návrhu starej matky o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti a o nariadenie predbežného opatrenia a o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Martin o nariadenie predbežného opatrenia a o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletou takto

rozhodol:

Súd z r u š u j e u maloletej R. N., nar.X.XX.XXXX spoločnú náhradnú osobnú starostlivosť starých rodičov N. W. N., nar.XX.X.XXXX a Y. Q. X. N., nar.X.XX.XXXX nariadenú rozsudkom Okresného súdu Martin č.k. 23P/17/2010-46 zo dňa 21.6.2010.

Súd n a r i a d ť u j e nad maloletou R. N., nar.X.XX.XXXX ústavnú starostlivosť.

Maloletá R. N., nar.X.XX.XXXX b u d e u m i e s t n e n á do Detského domova, A. J. XXXX/XX, C..

Detský domov C. p r e d l o ž í súdu správy o zverenej N. R. N., o jej zdravotnom stave, o jej vzdelávaní a o osobitných potrebách vždy do 28.2. a 31.8. každého kalendárneho roka.

Účinnosť výkonu ústavnej starostlivosti súd z h o d n o t í v marci a v septembri každého kalendárneho roka.

Súd z r u š u j e uznesenie o nariadení predbežného opatrenia Okresného súdu Martin č.k. 20P/243/2013-62 zo dňa 30.10.2013.

Týmto s a m e n í rozsudok Okresného súdu Martin č.k. 23P/17/2010-46 zo dňa 21.6.2010.

Žiaden z účastníkov n e m á p r á v o na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľka návrhom osobne podaným na tunajšom súde dňa 2.7.2013 žiadala o zbavenie povinnosti o starostlivosť o mal. R. zverenú do náhradnej osobnej starostlivosti rozsudkom súdu. Požiadala o urýchlené konanie z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu R., ktorá sa lieči na paranoidnú schizofréniu, ktorý si vyžaduje trvalý odborný dozor. R. opakovane svojvoľne uteká z domu, odmieta užívať predpísané lieky. Jej vek a zdravotný stav jej už neumožňuje ďalej zabezpečiť jej adekvátnu starostlivosť. V tejto veci kontaktovala sociálnu pracovníčku Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Martin p. Hičíkovú, ktorá vo veci od 24.6.2013 nekoná. Maloletá sa toho času nachádza v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici na detskom oddelení.

Dňa 3.7.2013 osobne podala doplnenie podania, ktorým žiadala dočasnú úpravu pomerov predbežným opatrením, umiestnením vnučky do starostlivosti inej fyzickej alebo právnickej osobe, a to čo najskôr, lebo si to situácia vyžaduje. Návrat maloletej z hospitalizácie ku nej nie je v jej záujme vzhľadom na jej psychické ochorenie, z toho vyplývajúci silne negatívny postoj voči jej rodine a možné neočakávané reakcie. Požiadala o urýchlené rozhodnutie ešte počas trvania hospitalizácie v nemocnici, lebo návrat nie je v súčasnom stave v jej prospech a nie je v jej silách niesť zodpovednosť za jej ďalší vývoj. Uviedla, že maloletá bola zverená do spoločnej osobnej starostlivosti jej a jej manželovi, ktorý v septembri 2011 zomrel, starala sa o ňu potom sama. Vážnejšie výchovné problémy s ňou neboli, výchova bola komplikovaná najmä psychickým zdravotným stavom, ktorý sa vhodnou liečbou darilo kompenzovať, prispievala v škole, venovala sa svojim záľubám. K výchovným problémom a k zmene správania začalo dochádzať potom, čo sa dostala pod vplyv muža, s ktorým sa zoznámila cez internet, ide o 30-ročného muža z Frýdku-Místku, táto známosť má na ňu negatívny vplyv. V jeho dôsledku sa začala zhoršovať v škole, klamať, vytvárať absencie. Nepomohli jej dohovárania, určenie pravidiel pri používaní internetu. Internetový styk vystriedali osobné stretnutia s útekmi R. z domu. Prvýkrát sa stratila dňa 21.6.2013, požiadala o pomoc políciu, ktorá po nej vyhlásila celoštátne pátranie a objavili ju u tohto muža doma. Prevzali si ju od polície vo Frýdku-Místku, dovezli domov v nočných

hodinách. Dňa 24.6.2013 odišla z domu, že ide vrátiť knihy do školy, domov sa nevrátila, našli ju na Morave, umiestnili v stacionári a dňa 25.6.2013 si ju prebrali. Medzitým so situáciou oboznámila orgán sociálnoprávnej ochrany. V spolupráci s MUDr. Močiliakovou z Detskej a dorastovej psychiatrickej ambulancie v Liptovskom Mikuláši a úradu práce bola hospitalizovaná v Psychiatrickej nemocnici Kremnica na detskom oddelení, tam ju dopravil syn a jeho manželka.

O maloletú sa starala, zabezpečila jej všetko po citovej i materiálnej stránke. Najmä pre svoje psychické ochorenie a pre vplyv priateľa si vytvorila voči nej a jej rodine silne negatívny postoj, zistila to už MUDr. Močiliaková a konštatovala to aj primárka zariadenia po vyšetrení a pozorovaní. Nie je v jej psychických silách zabezpečiť starostlivosť a niesť zodpovednosť za jej ďalšie správanie a výchovu. Potrebuje sústavný odborný dozor, dodržiavať liečbu, nepretržitú kontrolu, užívať lieky, čo ona nie je schopná v zodpovedajúcej miere zabezpečiť najmä teraz cez letné prázdniny. Všetko toto spôsobuje obavu z vážnej ujmy na zdraví maloletej a je tým vážne ohrozený jej priaznivý vývoj.

Súd uznesením o nariadení predbežného opatrenia zo dňa 10.7.2013 nariadil starej matke, aby mal. R. dočasne odovzdala do starostlivosti Detskej psychiatrickej liečebne, n.o., Hraň, do starostlivosti ktorej ju dočasne zverila do právoplatného skončenia konania vo veci samej o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti. Proti uzneseniu podala odvolanie Detská psychiatrická liečebňa Hraň a Krajský súd v Žiline uznesením č.k. 8CoP/9/2013-52 zo dňa 4.10.2013 uznesenie potvrdil.

Návrhom osobne podaným tunajšiemu súdu dňa 23.10.2013 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Martin žiadal vydať predbežné opatrenie podľa § 76 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) a zároveň podal návrh na nariadenie ústavnej starostlivosti nad mal. R., ktorá sa bude realizovať v Detskom domove

Y.. Uviedol, že maloletá pochádza z matky C. N., ktorá zomrela v K. XXXX a otca X. N.. Rodina sa v ich evidencii nachádza od roku 2003, kedy si matka podala návrh na úpravu práv a povinností a otec návrh na rozvod manželstva. Manželstvo sa rozviedlo, mal. R. bola zverená do starostlivosti matky, otec bol zaviazaný prispievať mesačne 1.000,- Sk. Z manželstva pochádza aj plnoletá dcéra V., nar.X.X.XXXX. Prvý podnet o nedostatočnej starostlivosti matky o maloletú eviduje v návrhu na zverenie do spoločnej náhradnej starostlivosti predbežným opatrením zo dňa 1.2.2010 starej matky W. N., ktorej bola zverená do osobnej starostlivosti uznesením zo dňa 8.2.2010 a následne rozsudkom zo dňa 21.6.2010 do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starým rodičom W. A. X. N.. Obidvaja rodičia s návrhom súhlasili vzhľadom na to, že otec je na invalidnom dôchodku a matka sa v tom čase nedokázala o dieťa

postarať kvôli psychiatrickej diagnóze. Rodina starých rodičov bola neustále monitorovaná, pravidelne boli vykonávané návštevy v rodine. Mal. R. v školskom roku 2012/2013 ukončila základnú školu a bola prijatá na Strednú odbornú školu obchodu a služieb Martin, odbor informačné technológie a informačné služby v obchode. Od 15.11.2012 je vedená v Psychiatrickej ambulancii pre deti a dorast Liptovský Mikuláš u MUDr. Močiliakovej s diagnózou schizofrénia, predtým navštevovala detskú psychiatrickú ambulanciu MUDr. Heleny Kupčovej.

Stará matka sa dostavila k nim dňa 24.6.2013 a oznámila, že má s mal. R. výchovné problémy a už nie je schopná sa o ňu primerane jej veku a zdravotnému stavu postarať. Prestala ju poslúchať, prestala byť pre ňu autoritou. Cez internet si našla priateľa o 16 rokov staršieho pána z Frýdku Mýstku v Českej republike a už dva razy za ním ušla.

Následne ju stará matka dala hľadať políciu, pričom sa vždy zdržiavala u spomínaného pána. S pomocou odbornej lekárky bola dňa 26.6.2013 umiestnená v Psychiatrickej nemocnici prof. Matulaya v Kremnici. Stará matka si z obavy o jej ďalší možný útek a dodržiavanie pravidelného užívania liekov podala dňa 1.7.2013 návrh na zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti. Po ukončení liečby v Kremnici bola dňa 15.8.2013 prevezená na základe uznesenia o nariadení predbežného opatrenia do Detskej psychiatrickej liečebne Hraň a zároveň bola dočasne zverená do starostlivosti tohto zdravotníckeho zariadenia.

Otec maloletej je invalidný dôchodca, 13 rokov má diagnózu sklerózu multiplex, jeho zdravotný stav je vážny, pohybuje sa na vozíku, starostlivosť o neho zabezpečuje jeho manželka B. N. a podľa jej vyjadrenia nie je schopný sa o svoje dieťa postarať. Nikto z príbuzných neprejavil záujem si zobrať mal. R.Í. do svojej starostlivosti, pričom uvedené skutočnosti sú zaznamenané v úradných záznamoch z telefonických rozhovorov.

Výchova maloletého dieťaťa, jeho fyzický, psychický a sociálny vývin je vážne ohrozený hlavne kvôli tomu, že po ukončení liečby v zdravotníckom zariadení Hraň, z ktorého bude prepustená pravdepodobne v 44. týždni, nie je nikto z rodinných príslušníkov, kto by prejavil záujem a bol ochotný a schopný zabezpečiť starostlivosť o takého dieťa.

K návrhu pripojil rodný list maloletej, úmrtý list matky, úradné záznamy z telefonických rozhovorov s MUDr. Močiliakovou, s V. N., sestrou maloletej, so starou matkou W. N., s otcom maloletej, so sestrou alebo matkou Q. V., so starou matkou zo strany alebo matkou H. C., s MUDr. Bulovou z Psychiatrickej liečebne Kremnica, s MUDr. Šoltýsovou z Detskej psychiatrickej liečebne Hraň, s lekárskou správou MUDr. Močiliakovej zo dňa 1.7.2013, s lekárskou prepúšťacou správou a lekárskou správou z PL Kremnica zo dňa 15.8.2013, s oznamom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava zo dňa 4.10.2013.

Návrh bol zapísaný ako samostatný návrh pod sp.zn. 16P/2/2013 zákonnej sudkyňi JUDr. Michaely Braškovej a opatrením predsedníčky súdu Spr/500/13/93 zo dňa 25.10.2013 bola vec pridelená na ďalšie konanie a rozhodnutie Mgr. Eve Marčekovej vzhľadom k tomu, že pridelenie návrhu a zapísanie do súdneho registra 16P nemá oporu v platnom Rozvrhu práce na rok 2013 a návrh patrí do spisu sp.zn. 20P/243/2013.

Uznesením o nariadení predbežného opatrenia zo dňa 30.10.2013 súd nariadil, aby bola mal. R. dočasne odovzdaná do starostlivosti Detského domova Y. dňom prepustenia z Detskej psychiatrickej liečebne, n.o., Hraň, do starostlivosti ktorého ju dočasne zveril do právoplatného skončenia konania vo veci samej, súčasne zrušil predbežné opatrenie zo dňa 10.7.2013, uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 13.12.2013.

Súd pokračoval v konaní, doplnil dokazovanie o ďalšie listinné dôkazy, vypočul na pojednávaniach starú matku, kolízneho opatrovníka a zástupkyne Detského domova Y., oboznámil sa s pripojenými spismi sp.zn. 9C/468/2002, sp.zn. 23P/17/2010, sp.zn. 22P/152/2013 a sp.zn. 17D/120/2014. Otec vypočutý nebol, lebo dňa 16.2.2014 zomrel. Preto súd uznesením zo dňa 25.3.2014 z úradnej povinnosti začal konanie o ustanovenie poručníka mal. R., matka zomrela ešte dňa XX.X.XXXX a uznesením o nariadení predbežného opatrenia zo dňa 16.6.2014 ustanovil maloletej poručníčku Mgr. Teréziu Štúrikovú do právoplatného skončenia konania vo veci samej, ktorá je zamestnankyňa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny zabezpečujúca agendu ústavnej starostlivosti a s dočasným ustanovením súhlasila. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odbor vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadeniach,

pracovisko Žilina dňa 29.7.2014 určil zariadenie na výkon ústavnej starostlivosti a to Detský domov C..

Stará matka zotrvala na svojom návrhu, lebo nezvláda starostlivosť o vnučku z titulu jej ochorenia. Nie je v jej silách sa o ňu postarať a je v jej záujme, aby výchova a starostlivosť bola zabezpečovaná formou ústavnej starostlivosti. Je s ňou v kontakte. Nesúhlasila s ustanovením za poručníčku, lebo by takúto funkciu nezvládla.

Kolíznym opatrovníkom žiadal vyhovieť ich návrhu na nariadenie ústavnej starostlivosti. Má preukázané, že tu nie je nikto z rodiny, kto by starostlivosť dokázal zabezpečiť. Zdravotný stav mal. R. vyžaduje špecializované zariadenie, o ktorom môže rozhodnúť len ich ústredie, je potrebné zabezpečiť diagnostiku, ktorá bude realizovaná v Psychiatrickej nemocnici prof. Matulaya v Kremnici. V podmienkach Detského domova v Y. hrozí maloletej opätovné riziko dekompenzácie psychického stavu, lebo si vyžaduje zvýšený individuálny prístup a kontrolu, hrozí reálne riziko skratového riešenia situácie, ohrozenia jej zdravia alebo zdravia iných osôb. Dochádza k opätovným zhoršeniam psychického stavu v prostredí domova, čo vedie k ďalším hospitalizáciám. Súhlasil s umiestnením maloletej do Detského domova C. a odporučil zrušenie náhradnej starostlivosti. Výživné určiť nie je možné, maloletá je úplná sirota.

Detský domov Y. uviedol, že pokiaľ by mal. R. mala ostať v ich domove v nezmenených podmienkach, ktoré nemôžu zmeniť, jej problémy by sa vracali a došlo by k dekompenzácii jej psychického stavu. Viac by jej vyhovovalo uzavreté zariadenie, špecializovaná skupina. Zamestnanci Liečebne v Hrani s ňou pracovali na zvládnutí prechodu z ich zariadenia k nim a mali informáciu, že sama R. chcela ísť do domova a nechcela už žiť u starej matky. Tiež, že vyžaduje umiestnenie v skupine s menším počtom detí a starších detí, lebo malé deti v nej vyvolávajú nervozitu, nepokoj, agresivitu a zhoršenie psychického stavu. Toto jej dokázali zabezpečiť, bola v skupine s najmenším počtom detí a prevažne starších detí. Od decembra 2013 došlo k zníženiu skupín, v ktorých bolo viac detí a začali vznikať problémy, lebo je pre ňu ťažké byť v prostredí, kde je veľký hluk. Nepodarilo sa eliminovať zlý vzťah k rómskym deťom, ktorých majú v každej skupine prevažnú časť. Priklonil sa k tomu, aby bola premiestnená do Detského domova C., kde majú vytvorené špecializované podmienky pre výchovu mal. R.. K tomu sa rovnako priklonila aj primárka v DPL Hraň, ktorá neodporučila návrat do domova a koniec prázdnin by mala stráviť u starej matky pani H. C. v I., s ktorou má dobrý vzťah a ktorá má o ňu záujem, ale vzhľadom na svoj vek a problémy s R. by starostlivosť nezvládla. Teta pani A. I. je ochotná ju navštevovať a brávať si ju k sebe, býva blízko DD C., ale má obavu o to, kto by na maloletú dohliadal, keď bude v práci.

Poručníčka sa pojednávania dňa 6.8.2014 nezúčastnila, neprítomnosť ospravedlnila, navrhla rozhodnúť bez jej prítomnosti a súhlasila so zrušením náhradnej osobnej starostlivosti a umiestnením v zariadení, ktoré určilo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava. Rovnako sa ospravedlnil Detský domov C., ktorý súhlasil s umiestnením mal. R. v ich domove, kde bude v špecializovanej skupine pre psychicky choré deti.

Zo spisov mal súd preukázané, že manželstvo rodičov maloletej bolo rozvedené rozsudkom sp.zn. 9C/468/02 zo dňa 27.5.2004, súd schválil dohodu rodičov o zverení mal. R. do výchovy a opatery matke a o zverení mal. V., nar.X.XXXXX do výchovy a

opatery otca a záväzku rodičov prispievať na ich výživu po 1.000,- Sk počnúc dňom právoplatnosti rozhodnutia. Rozsudkom č.k. 23P/17/2010-46 zo dňa 21.6.2010 súd zveril mal.

R. do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starým rodičom N.. W. N. a Q.. X. N., rodičom bola uložená povinnosť platiť výživné vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona mesačne k rukám starých rodičov. Dôvodom bola skutočnosť, že otec sám potreboval sústavnú starostlivosť pre ochorenie - sklerózu multiplex, v dôsledku čoho bol na invalidnom dôchodku. Mal. R. chodila do 6. triedy Základnej školy na ul. J. v Martine, v starostlivosti starých rodičov bola od februára 2010, kedy bolo nariadené predbežné opatrenie. Matka nebola schopná zabezpečiť riadnu starostlivosť, liečila sa od roku 2007 a bola aj jedenkrát hospitalizovaná na psychiatrickej klinike. Rozsudkom č.k. 22P/152/2013-16 zo dňa 7.6.2013 súd schválil v mene mal. R. dedičskú dohodu z

prejednania dedičstva po jej matke, ktorá zomrela dňa 20.6.2012. Dedičské konanie po otcovi maloletej vedené pod sp.zn. 17D/120/2014 nie je právoplatne skončené.

Mal. R. je sledovaná v Psychiatrickej ambulancii pre deti a dorast MUDr. Alžbety Močiliakovej v Liptovskom Mikuláši od 23.10.2012. Predtým navštevovala Psychiatrickú ambulanciu MUDr. Heleny Kupčovej v Martine a bola opakovane hospitalizovaná v Psychiatrickej klinike Univerzitnej nemocnice Martin s diagnózou schizoafektívna psychóza, depresívny typ, v Psychiatrickej nemocnici prof. Matulaya v Kremnici a v Detskej psychiatrickej liečebni Hraň. Dňa 30.6.2013 ukončila povinnú školskú dochádzku v 9. triede Základnej školy s materskou školou na ul. J. v Martine a bola prijatá na Strednú odbornú školu obchodu a služieb, študijný odbor Informačné technológie a informačné služby v obchode. Od 4.11.2013 je umiestnená v Detskom domove Y., do ktorého prišla z Detskej psychiatrickej liečebne Hraň, kde bola umiestnená od 3.6.2013. Poberá sirotsky dôchodok po matke a už aj po otcovi, spolu 199,20 Eur.

Podľa lekárskeho posudku oddelenia posudkových činností Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Martin zo dňa 25.2.2014 je mal. R. dieťa, ktorej zdravotný stav si vyžaduje osobitnú zdravotnú starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine detského domova pre deti s duševnou chorobou, má diagnostikované paranoidnú schizofréniu a abnormálny osobnostný vývin.

Podľa správ Detského domova v Y. zo dňa 28.2.2014 je mal. R. v pravidelných mesačných intervaloch a podľa potreby aj častejšie sledovaná v pedopsychiatrickej ambulancii a pravidelne užíva medikamentóznú liečbu. V prostredí domova sa málo snaží nadväzovať vzťahy a komunikovať s vychovávateľmi a deťmi. Problémy v komunikácii a vo vzťahoch kompenzuje a rieši hľadaním a nadväzovaním známostí so staršími mužmi cez internet, s ktorými sa neskôr stretáva aj osobne. Do povinností na skupine sa zapája len ak má na to náladu a chce. Je menej samostatná, potrebuje usmernenie, je náladová, dochádza u nej k výrazným zmenám názorov, postojov voči okoliu a blízkym osobám. Má svoj vlastný svet, predstavy o živote, má rada samotu, ticho a pokoj. Má problémy so začlenením sa do kolektívu, ktorý ju pre jej osobitosť neprijíma. K deťom dokáže byť priateľská, nevšímavá alebo sa s nimi dostáva do slovných a osobných potýčiek, je impulzívna a vulgárna, na provokácie reaguje výbušne a neadekvátne. V niektorých situáciách stráca nad svojim správaním kontrolu a nemá zábrany použiť aj fyzické násilie, napríklad zbila 7-ročné dievča len preto, že ju neposlúchla. V komunikácii s malými deťmi

nedokáže posúdiť vhodnosť alebo nevhodnosť obsahu rozhovoru primerane ich veku. Hneď od začiatku otvorene vyjadrila svoj negatívny postoj k rómskej komunite. Vo svojom voľnom čase sa venuje najmä internetovej komunikácii. Vyžaduje zvýšený individuálny prístup a kontrolu. Správanie sa odvíja od základného ochorenia a je závislé od jej psychického stavu a naladenia. Vnímanie reality je poznačené narušením schopnosti racionálne uvažovať a kontrolovať svoje správanie a emócie. Pri počte 11 detí v skupine nie je možné zabezpečiť pre ňu odpovedajúcu individuálnu a špecializovanú starostlivosť. Má silnú potrebu pokojného prostredia a súkromia, inak dochádza k výbuchom zlosti, konfliktom a agresívnemu správaniu. Hrozí jej opakované riziko dekompenzácie psychického stavu po návrate z hospitalizácie. Vzťahy s mnohými príbuznými sú narušené či problematické, veľmi túži odísť z domova a bývať u niekoho z príbuzných. Udržiava kontakt so starými rodičmi z matkinej strany C., s krstnou matkou, so starou matkou p. N., občasne so staršou sestrou V.. Rodinná situácia je zložitá, nikto z príbuzných nejaví záujem sa o maloletú postarať dlhodobo. S otcom, ktorého zdravotný stav sa zhoršoval, nemala žiadne kontakty.

Podľa § 44 ods. 1 Zákona o rodine náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť.

Podľa § 44 ods. 2 Zákona o rodine náhradná starostlivosť, na ktorej základe vznikajú vzťahy medzi maloletých dieťaťom a inou osobou, môžu vzniknúť len rozhodnutím súdu a jej obsah tvoria práva a povinnosti vymedzené zákonom alebo súdnym rozhodnutím.

Podľa § 44 ods. 3 Zákona o rodine náhradnou starostlivosťou je zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča (ďalej len náhradná osobná starostlivosť), pestúnska starostlivosť a ústavná starostlivosť.

Podľa § 44 ods. 4 Zákona o rodine súd pri rozhodovaní o tom, ktorý zo spôsobov náhradnej starostlivosti zvolí, vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa.

Podľa § 47 ods. 2 Zákona o rodine súd zruší náhradnú osobnú starostlivosť len z vážnych dôvodov, najmä ak osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, zanedbáva maloleté dieťa alebo porušuje svoje povinnosti; urobí tak vždy, ak o to táto osoba požiada.

Podľa § 54 ods. 1 Zákona o rodine náhradná osobná starostlivosť alebo pestúnska starostlivosť má prednosť pre ústavnú starostlivosť. Pred nariadením ústavnej starostlivosti je súd povinný vždy skúmať, či maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti.

Podľa § 54 ods. 2 Zákona o rodine súd môže nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy, ak výchova maloletého dieťaťa je vážne ohrozená alebo vážne narušená a iné výchovné opatrenia nevedli k náprave alebo ak rodičia nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa z iných vážnych dôvodov a maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti. Za vážne ohrozenie alebo vážne narušenie výchovy maloletého dieťaťa sa nepovažujú nedostatočné bytové pomery alebo majetkové pomery rodičov maloletého dieťaťa.

Podľa § 54 ods. 4 Zákona o rodine súd môže výnimočne nariadiť ústavnú starostlivosť aj vtedy, ak jej nariadeniu nepredchádzali iné výchovné opatrenia. Výnimočnosť prípadu a neúčelnosť iného výchovného opatrenia musí byť preukázaná.

Podľa § 54 ods. 5 Zákona o rodine súd v rozhodnutí, ktorým nariaďuje ústavnú starostlivosť, musí presne označiť zariadenie, do ktorého má byť dieťa umiestnené. Pri rozhodovaní o nariadení ústavnej starostlivosti súd vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na citové väzby maloletého dieťaťa k súrodencom a na ich zachovanie.

Podľa § 55 ods. 1 Zákona o rodine súd sústavne sleduje spôsob výkonu ústavnej starostlivosti a najmenej dvakrát do roka hodnotí jej účinnosť, najmä v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí, obcou a s príslušným zariadením, v ktorom je maloleté dieťa umiestnené.

Podľa § 55 ods. 2 Zákona o rodine ak súd nariadil ústavnú starostlivosť z dôvodov, ktoré sú na strane rodičov, v rozhodnutí zároveň určí rodičom dieťaťa primeranú lehotu na úpravu ich rodinných a sociálnych pomerov tak, aby mohli osobne vykonávať starostlivosť o maloleté dieťa. Ak rodičia úpravu svojich rodinných a sociálnych pomerov v určenej lehote zabezpečia, súd ústavnú starostlivosť zruší. Ak rodičia úpravu svojich rodinných a sociálnych pomerov v určenej lehote nezabezpečia, súd začne aj bez návrhu konanie o zverení dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti alebo konanie o zverení dieťaťa do pestúnskej starostlivosti.

Podľa § 81 ods. 1 Zákona o rodine ak súd rozhodne o umiestnení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti, o nariadení ústavnej starostlivosti alebo o uložení ochrannej výchovy, upraví aj rozsah vyživovacej povinnosti rodičov alebo iných osôb povinných poskytovať maloletému dieťaťu výživné.

Podľa § 81 ods. 2 Zákona o rodine súd v rozhodnutí, ktorým nariaďuje ústavnú starostlivosť, súčasne uloží rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať dieťaťu výživné povinnosť, aby výživné poukazovali zariadeniu, do ktorého má byť dieťa umiestnené.

Podľa § 91 ods. 2 vyhlášky č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy ak súd nariadil nad maloletým dieťaťom ústavnú starostlivosť alebo mu uložil ochrannú výchovu, sústavne sleduje spôsob ich výkonu a najmenej dvakrát do roka hodnotí ich účinnosť. Na tento účel súd najmä vyžaduje od zariadenia, do

ktorého bolo maloleté dieťa umiestnené, pravidelné správy o maloletom dieťati, prípadne sleduje spôsob ich výkonu návštevami sudcu v zariadení, v ktorom je maloleté dieťa umiestnené.

Súd po komplexnom zhodnotení dokazovania a dôslednom zvážení vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení rozhodol tak ako je uvedené vo výroku rozhodnutia, zrušil u mal R.Y. náhradnú osobnú starostlivosť v súčasnosti zabezpečovanú len starou matkou N.. W. N., lebo starý otec Q.. X. N. zomrel a nariadil nad ňou ústavnú starostlivosť s tým, že bude umiestnená do Detského domova C., ktorému uložil povinnosť predkladania správ o maloletej vždy do 28.2. a 31.8. každého kalendárneho roka. Pri rozhodovaní každý dôkaz zhodnotil jednotlivo, všetky vo vzájomnej súvislosti s prihladením na výpovede všetkých účastníkov konania a skutočnosti, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné a o ktorých nemal pochybnosti a zo stavu v čase vyhlásenia.

Pri zrušení náhradnej osobnej starostlivosti súd rešpektoval § 47 ods. 2 Zákona o rodine o zrušení vždy na žiadosť osoby, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do takejto formy starostlivosti. Stará matka má XX rokov a nie je v jej silách, najmä z dôvodu zhoršovania zdravotného stavu mal. R., opakovaných svojvoľných útekov z domu, odmietania užívať lieky, sa adekvátne o ňu postarať.

Pri nariaďovaní ústavnej starostlivosti vychádzal z reálneho stavu, keď tu nie je nikto z blízkych príbuzných, ktorý by bol ochotný a schopný vzhľadom k zdravotnému stavu mal. R. a k jej výchovným problémom zabezpečiť primeranú starostlivosť a z ktorého dôvodu musela byť predbežným opatrením dočasne zverená najprv do starostlivosti Detskej psychiatickej liečebne Hraň a následne Detského domova v Y.. Podľa názoru súdu ide o správne rozhodnutie v najlepšom záujme maloletej, v záujme jej optimálneho vývoja do budúcnosti, keď v špecializovanej skupine Detského domova C. bude mať vytvorené také podmienky, ktoré jej osoba, jej psychické ochorenie a problémy v správaní vyžadujú. To nebolo možné zabezpečiť u starej matky, ani v Detskom domove v Y., kde počas pobytu musela byť opakovane hospitalizovaná v zdravotníckom zariadení. Bez tohto rozhodnutia súdu by bola vážne ohrozená a narušená jej výchova, sú splnené podmienky pre nariadenie ústavnej starostlivosti aj bez predchádzajúcich výchovných opatrení vzhľadom k výnimočnosti prípadu.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 146 ods.1 písm. a) O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, nakoľko ide o konanie, ktoré sa mohlo začať i bez návrhu (§ 81 ods. 1 O.s.p. - konanie vo veciach starostlivosti o maloletých) a súd nezistil žiadne okolnosti alebo skutočnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie náhrady trov konania niektorému z účastníkov.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať písomne odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom podpísaného Okresného súdu Martin na Krajský súd v Žiline, v piatich vyhotoveniach (§ 204 ods. 1 O.s.p.).

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávne a čoho sa odvolateľ domáha (§ 205 ods. 1 O.s.p.).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 O.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie (§ 205 ods. 3 O.s.p.).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona č. 233/1995 Z.z. v platnom znení; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia (§ 251 ods. 1 O.s.p.).